

Uddannelse

To nye Fællesskabsprogrammer for perioden 2007-2013	2
Lissabon-strategien – Wim Kok taskforce	3
Den nye Kommission	3
Det nye Parlament	4
Grønbog om ligestilling	4

Beskæftigelse

Status på Arbejdstidsdirektivet	5
ETUC vedtager " <i>plan for immediate action</i> " mod Kommissionens forslag til nyt arbejdstidsdirektiv	8
Tjenesteydelser i det indre marked - Fokus på oprindelseslandsprincippet	9

Korte meddelelser

Fremgang for dansk deltagelse i Tempus-programmet	12
Legater fra Erasmus Mundus programmet	12
Gratis telefon- og e-mail-service fra Kommissionen	12
Ny publikationer fra Eurydice	12
Ny hjemmeside fra European Schoolnet	12
Nyt fra Cirius	12

UDDANNELSE

To nye Fællesskabsprogrammer for perioden 2007-2013

Kommissionen vedtog den 14. juli 2004 to nye programforslag på henholdsvis uddannelses- og ungdomsområdet for perioden 2007-2013.

På uddannelsesområdet er der forslag om at samle de nuværende Sokrates og Leonardo da Vinci programmer, eLearning programmet samt Europass initiativet under et samlet program ”*Et integreret program inden for livslang læring*”. Derudover er det meningen at Erasmus Mundus programmet skal integreres i programmet fra 2009.

På ungdomsområdet er der forslag om at etablere programmet ”*Aktive unge*”. De nye programmer afløser den eksisterende vifte af programmer.

”Et integreret program inden for livslang læring”

Hensigten med programmet er, at det skal være enklere og mere fleksibelt samt, at der skal være proportionalitet mellem de administrative og regnskabsmæssige krav i forhold til projektets størrelse og omfanget af støtten. Derudover foreslår Kommissionen, at programmet skal administreres mere decentralt end de foregående, således at flere aktiviteter forvaltes nationalt af nationale agenturer. Hvis virkeligheden kommer til at leve op til intentionerne, kunne det betyde, at deltagelse i EU-støttede samarbejder bliver mere overkommeligt. I dag finder danske lærere, at den administrative byrde generelt er i ubalance med udkommet ved deltagelse i EU-projekter, selvom Cirius har gjort et stort stykke arbejde for at lette proceduren.

Målene for programmet er:

- 1 ud af 20 elever skal være involveret i Comenius aktioner i perioden 2007-2013
- 3 mio. Erasmus-studerende inden 2011
- 150.000 Leonardo-praktikophold inden 2013
- 25.000 Grundtvig-mobilitetsophold inden 2013

Det foreslåede budget til programmets gennemførelse er på 13,62 mia. €.

”Aktive unge”

Hensigten med programmet er, at ”*bidrage til aktivt medborgerskab blandt unge og bevidsthed om et europæisk tilhørsforhold*”. Det skal gøres ved at fremme europæisk kultur og mangfoldighed inden for områder, hvor de unge deltager direkte i integrationsprocessen.

Målsætningerne i programmet er:

- at fremme aktivt medborgerskab blandt unge i almindelighed og unionsborgerskab i særdeleshed
- at skabe solidaritet blandt unge, navnlig for at styrke den sociale samhørighed i EU
- at fremme gensidig forståelse mellem befolkningerne gennem de unge
- at bidrage til at forbedre kvaliteten af de systemer, der støtter unges aktiviteter, og kapaciteten inden for civilsamfundets organisationer på ungdomsområdet
- at fremme det europæiske samarbejde inden for ungdomspolitik

Det foreslåede budget til programmets gennemførelse er 915 mio. €.

De to nye programmer findes på www.dlint.org under ”nyheder”.

Lissabon-strategien – Wim Kok taskforce

Interim-rapporten ”Lissabon-strategiens succes afhænger af gennemførelsen af hastende reformer” viste, at der er langt til målet (at EU skal være den mest konkurrencedygtige og dynamiske videnbaserede økonomi i 2010). Kommissionen nedsatte derfor ”High-level” arbejdsgruppen med Wim Kok¹ som formand. Arbejdsgruppen skal den 5. november komme med anbefalinger til hvordan, der kan sættes mere gang i Lissabon-processen. Kommissionen skal som én af sine første opgaver diskutere anbefalingerne. Arbejdet i ”High-level” arbejdsgruppen har været en lukket proces, men den nye formand for Kommissionen, José Manuel Barroso, antydede måske, hvad vej det kan bære, med sin udtalelse om, at ”EU får svært ved at leve op til målsætningen i Lissabon-processen (...) Målet var meget ambitiøst, og mange mener, at det var for ambitiøst” (bl.a. citeret i Politiken.)

Medlemmerne af arbejdsgruppen er udpeget af Kommissionen og repræsenterer derfor ikke bestemte interessegrupper. Imidlertid har 3 af medlemmerne rødder i fagbevægelsen og ETUC holder kontakt til disse medlemmer. Arbejdsgruppen har ikke undervejs i arbejdet orienteret om processen, men alle er inviteret til at indsende forslag på følgende adresse:

SG-KOK-GROUP/LISBON@cec.eu.int

Den nye Kommission

Den 12. august præsenterede den nye Kommissionsformand, José Manuel Barroso, de 24 nye kommissærer. Den nye kommission tiltræder den 1. november 2004. Europa-Parlamentet skal godkende de nye kommissærer, og der foregik høringer af kommissærerne fra den 27. september til den 8. oktober i Bruxelles.

De to kommissærer der har særlig interesse for os er:

- *Vladimir Spidla*. Kommissær for beskæftigelse og sociale anliggender. Tjekke. Socialdemokrat. Blev formand for det tjekkiske Socialdemokrati i 2001. Tidligere statsminister i Tjekkiet. **CV:**
http://europa.eu.int/comm/commissioners/newcomm_pdf/cv_spidla.pdf)
- *Ján Figel*. Kommissær for uddannelse og kultur. Slovak. Kristendemokrat. Formand for det slovakiske udenrigsudvalg i 2002. **CV:**
http://europa.eu.int/comm/commissioners/newcomm_pdf/cv_figel.pdf)

De to kommissærer blev hørt den 27. september og de foreløbige reaktioner tyder på, at de to kommissærer er blevet accepteret. Læs deres høringssvar her:

<http://www2.europarl.eu.int/omk/sipade2?PUBREF=-//EP//TEXT+PRESS+NR-20040927-1+0+DOC+XML+V0//EN&LEVEL=2&NAV=S#SECTION1>

Det gik dog ikke lige let for alle kommissærerne og en del har fået kritiske bemærkninger med på vejen. Værst stod det til for kommissæren for Retlige Anliggender, Frihed og Sikkerhed, Rocco Buttiglione - indstillet af Italien -, idet udvalget om Borgernes Rettigheder og Retlige og Indre Anliggender har afvist kommissærkandidaten.

¹ Tidligere hollandsk regeringsleder. Socialdemokrat. Tidligere formand for hollandsk LO. Formand for beskæftigelsestaskforcen, der i efteråret fremlagde rapporten ”Jobs, jobs, jobs”

Status den 25. oktober ved redaktionens deadline er, at José Manuel Barroso har valgt at komme europaparlamentarikernes kritik i møde ved at oprette en gruppe af kommissærer, som skal være ansvarlig for at menneskerettigheder og ligestilling bliver overholdt. Derudover bliver Barroso selv formand for gruppen. Europa-Parlamentet skal stemme om godkendelse af den samlede Kommission, ved Parlamentets anden samling i Strasbourg den 27. oktober 2004.

Udvalgenes skriftlige evalueringer af de enkelte kommissærer kan findes her:
http://www.europarl.eu.int/hearings/commission/2004_comm/default_en.htm

Det nye Europa-Parlament

Danmark fik 14 af de 732 pladser i Europa-parlamentet for den 6. valgperiode 2004-2009. Pladserne i EP's faste udvalg er nu fordelt. Der er stor forskel på, hvor populære de enkelte udvalg er, og de danske parlamentarikere har valgt, ikke at være repræsenteret i alle udvalgene.

Uddannelsesudvalget er desværre et af de udvalg, hvor der ikke sidder en dansk repræsentant. I den socialdemokratiske gruppe har man besluttet at lade Henrik Dam Kristensens assistent følge udvalgets arbejde. DLI har aftalt at holde tæt kontakt.

I beskæftigelsesudvalget sidder der to danske parlamentarikere: Ole Christensen (S) fra de Europæiske Socialdemokraters gruppe og Mogens Camre (DF) fra gruppen Union for Nationernes Europa. Desuden er Anne E. Jensen (V) stedfortræder i udvalget for den Liberale gruppe.

Oversigt over de danske medlemmers udvalgsposter:
http://www.europarl.dk/sub_div/sub_indx/udvalgsposter.htm

Grøn bog om ligestilling

Kommissionen lancerede den 28. maj 2004 "Grøn bog om ligestilling og ikke-forskelsbehandling". Grønbogen sammenfatter de foreløbige initiativer, der er blevet taget i forhold til at tackle diskrimination på baggrund af køn, race eller etnisk oprindelse, religion, alder, handicap eller seksuel orientering. Grønbogen har status som et dokument, der har til formål at skabe debat og starte en høringsprocedure og udgør således det videre diskussionsgrundlag i arbejdet.

Kommissionen indledte offentlig høring den 1. juni 2004, som afsluttedes den 31. august 2004. FTF afgav hørings svar, som DLI refererer til. DLI har derudover følgende kommentarer til grøn bogen.

- Overordnet er "ligestilling og ikke-forskelsbehandling" et nationalt anliggende, jf. subsidiaritetsprincippet. Det udelukker naturligvis ikke, at medlemslandene kan samarbejde på området og, at vi kan lære af hinanden ved at udveksle eksempler på "god praksis".
- Derudover bør der foretages sondringer mellem de forskellige grupper i debatten om diskrimination. Fx indeholder spørgsmålet om ligestilling mellem mænd og kvinder og diskrimination af indvandrere vidt forskellige problemstillinger.
- I grøn bogen foreslås det at lave kønsopdelte statistikker til belysning af problemstillingerne. DLI kan tilslutte sig forslaget.

Beskæftigelse

Status på Arbejdstidsdirektivet

Revisionen af Arbejdstidsdirektivet går nu ind i den afgørende beslutningsfase. Kommissionen fremsatte sit nye direktivforslag d. 22. september, som efterfølgende blev sendt til Rådet og Europa-Parlamentet. Direktivet skal vedtages efter den fælles beslutningsprocedure, ifølge hvilken Rådet og Parlamentet formelt stilles lige som medlovgivere. Hvis såvel Rådet som Europa Parlamentet vedtager forslaget til direktiv ved førstebehandlingen, er et vedtaget. Hvis ikke, overgår det til forlignsinstitutionen.

Kommissionen har i sit forslag set bort fra Parlamentets initiativbetænkning (vedtaget med snævert flertal i februar) og den europæiske fagbevægelses (ETUC's) anbefalinger. På denne baggrund er der mulighed for, at den endelige vedtagelse kan trække ud. Meget afhænger dog af, hvordan Parlamentets Kristelige Demokrater (EPP) ender med at stille sig. Hvis EPP samlet stemmer for Kommissionens forslag kan direktivet vedtages ved førstebehandlingen. Det videre forløb beror derfor på, om det bliver muligt (fx med henvisning til "familieværdier") at overbevise nogle af EPP-medlemmerne om, at behandlingen af Kommissionens forslag kræver mere tid. Efter ETUC's eksekutivmøde den 13-14. oktober er alle sejl sat for dannelsen af en koalition, der ud over ETUC og andre sociale interessegrupper på europæisk plan, også gerne skulle tælle de socialistiske grupper i Europa Parlamentet, samt de nationale parlamenter og NGO'er. Målet er at presse medlemslandenes regeringer til indrømmelser, der modsvarer den politiske gennemslagskraft, som en sådan koalition kan præstere. Guleroden for regeringerne er, at et større ejerskab til direktivet i fagbevægelsen og de nationale politiske arenaer kunne give det en væsentligt styrket legitimitet.

Kommissionens nye forslag

Kommissionen har to hovedformål med forslaget: På kort sigt skal revisionen løse de konkrete problemer som det gældende direktiv har medført. Dette gælder primært problemer som følge af direktivets arbejdstidsdefinition (se nedenfor), samt et betydeligt misbrug i Storbritannien af "opt-out", dvs muligheden for at fravige direktivets bestemmelse af den maksimale ugentlige arbejdstid (art.22 (1)). Forestillingen i Kommissionen, og blandt de der støtter forslaget, er, at det reviderede direktiv kan bidrage til at sikre højere vækst og beskæftigelse i Europa.

Nøgleelementerne i Kommissionens forslag er følgende:

- Udvidelse af referenceperioden: Medlemsstaterne kan fremover, efter konsultation med interesserede sociale parter, udvide referenceperioden for en maksimal 48 timers arbejdsuge (art.6), fra det nuværende direktivs 4 måneders regel til 12 måneder. Det samme kan indføres, hvis arbejdsmarkedets parter indgår overenskomst om spørgsmålet.
- Opt-ouden (art.22 (1)): Medlemsstaterne kan, hvis det accepteres af arbejdsmarkedets parter, og hvis visse direktivbestemte betingelser overholdes, fravige direktivets regel om en øvre grænse på en ugentlig arbejdstid på gennemsnitligt max. 48 timer (art.6). Bestemmelsen giver mulighed for, at arbejdsgivere kan indgå aftaler med fagforeninger, de ansatte som gruppe eller den enkelte ansatte, om at fravige art. 6. Hvis ingen kollektiv arbejdstidsaftale er gældende på området, og ingen arbejdstagerrepræsentanter er forhandlingsberettigede, kan medlemsstaterne fortsat beslutte at fravige art. 6, og dermed give arbejdsgivere mulighed for at indgå individuelle arbejdstidsaftaler med den ansatte.

- ”Opt-out” betingelserne: De eneste absolutte begrænsninger direktivet sætter for arbejdstid pr. uge er, at der ved indgåelse af individuelle arbejdstidsaftaler, aldrig må arbejdes mere end 65 timer pr. uge, og at arbejdstageren altid skal give sit samtykke til en opt-out aftale. Dette gælder uanset, at den forhandlingsberettigede faglige organisation har accepteret, at der kan indgås individuelle aftaler. Individuelle aftaler gælder maksimalt 1 år, men kan genforhandles. Som en begrænsning af arbejdsgiversidens beføjelser foreslås det, at aftaler indgået i forbindelse med ansættelse eller under prøvetidsperioder er ugyldige.
- Arbejdsgivere kan vente op til tre dage med at give en kompenserende fridag i forbindelse med dage med forlænget arbejdstid (modsat i dag, hvor arbejdstageren har ret til afspadsering på den følgende dag).
- Definitionen af arbejdstid bevares, men får en tilføjelse angående vagttjenester. Den inaktive del af vagttjenester undtages fra beregningen af arbejdstid, således at kun de timer på vagttjenester, hvor konkrete opgaver udføres, er arbejdstid i direktivets forstand. Behovet er opstået, fordi EF-domstolen i to sager har afsagt dom om, at den nuværende arbejdstidsdefinition ikke giver mulighed for at operere med forskellige typer af arbejdstid. Dommene medgiver konkret, at lægers vagttjeneste skal defineres som arbejdstid i henhold til gældende arbejdstidsbestemmelser, uanset om man under vagttjenesten arbejder eller hviler sig.

Forslaget fjerner fokus fra sikring af arbejdstagerne

Udarbejdelsen af forslaget har sorteret under den nu afgående Kommissær for Beskæftigelse og Sociale Anliggender, Stavros Dimas (Grækenland). Dimas lagde i forbindelse med præsentationen af forslaget vægt på, at det skaber balance mellem på den ene side arbejdstageres sikkerhed og sundhed, og på den anden side et konkurrencedygtigt europæisk arbejdsmarked. I forhold til de ovenfor præsenterede ændringsforslag er det svært at få øje på balancen. Ændringsforslagene rykker samlet set direktivet i retning af mere fleksibilitet for arbejdsgiverne. I den europæiske fagbevægelse er der enighed om, at forslaget ikke retter sig mod en sikring af arbejdstagerens vilkår, men kun mod en sikring af europæiske arbejdspladser – set i forhold til den globale kamp om arbejdspladserne. Kommissionens fleksibilitetsbegreb udtrykker forslagens fokus ret præcist: Fleksible arbejdstidsregler sættes lig fleksibilitet i forhold til arbejdsgivernes vekslende behov for arbejdskraft. Dette afspejles i forslaget, som omvendt ikke indeholder et eneste konkret initiativ, der skal sikre mere fleksibel arbejdstid i relation til familieliv mv.²

Kommissionen kører Parlamentets anbefalinger ud på et sidespor

Parlamentet diskuterede direktivforslaget i Socialudvalget den 6. oktober. Der blev generelt udtrykt stor skuffelse og vrede over forslagens indhold. Flere parlamentarikere udtrykte derudover stor modstand mod det hollandske formandskabs plan om at få vedtaget direktivforslaget på Rådsmødet i december. Det afgørende for hvordan Parlamentets flertal stiller sig til Kommissionens forslag, er om de Kristelige Demokrater (EPP) vil stemme samlet for forslaget. EPP-medlemmerne var relativt passive under udvalgsdebatten. Det tyske medlem Thomas Mann (næstformand i Socialudvalget og EPP-medlem) var i sit indlæg på linje med socialistgruppen, men han er formentlig ikke repræsentativ for EPP som helhed (han er bl.a. medlem af Ligestillingsudvalget). Udvalgets britiske EPP-medlemmer har omvendt udtrykt stor tilfredshed med forslaget. Efter EPP's fremgang ved

² Kommissionen indledte ellers revisionsprocessen med i sine meddelelser at imødekomme Parlaments kritik af den individuelle opt-out, og direktivets manglende balance imellem familieliv og arbejdsliv. Tilbage i det endelige forslag er desværre kun lidt ”løs snak” om, at man pålægger medlemslandene at tilskynde arbejdsmarkedsparter nationalt til at forhandle arbejdsmarkedsaftaler, som afspejler et familievenligt arbejdsmarked.

parlamentsvalget i juni kan man ikke forvente, at de vil respektere forårets initiativbetænkning og dermed arbejde for at få de centrale elementer fra betænkningen med i det endelige direktiv. Når Kommissionens forslag, set med fagbevægelsens øjne, er så vidtgående, kan det være udtryk for en tro på, at EPP beslutter at holde gruppedisciplinen. Afstemningen om arbejdstidsdirektivet er det nye Europa-Parlaments første store plenarvedtagelse. Derfor er det mest sandsynligt, at grupperne vælger at stemme samlet. Så på trods af den store modstand mod Kommissionens forslag i Socialudvalget, er der stor sandsynlighed for, at det går igennem ved Parlamentets første afstemning.

Unuanceret kritik af arbejdsmarkedets parter fra EU-institutionerne

Kommissionen anfører i det nye direktivforslags memorandum, at arbejdsmarkedets parter på europæisk plan har afvist at forhandle en europæisk rammeaftale³. Parterne har i stedet, hedder det, ”deltaget gennem en social dialog og gennem indgivne høringsvar”. Udlægningen er en sandhed med modifikationer, idet den europæiske arbejdsgiverorganisation UNICE meddelte ETUC, at man ikke var interesseret i at forhandle, hvorefter parterne sammen meddelte Kommissionen, at en forhandlingsløsning ikke var mulig. Kommissionen meddelte i december 2003, hvilke retningslinier, man ville følge ved revisionen af direktivet, hvis arbejdsmarkedets parter ikke ønskede at forhandle en rammeaftale. Dette træk var formentlig medvirkende til, at arbejdsgiversiden mistede incitamentet til forhandling, idet Kommissionens overvejelser i meget høj grad var dækkende for deres ønsker.

ETUCs handlingsplan frem mod vedtagelsen

ETUC anbefaling til Kommission kan inddeles i fire hovedpunkter. Man ønsker:

- 1) Tiltag der sikrer en bedre balance mellem arbejdsliv og familieliv, hvilket også gavner ligestillingen mellem kønnene på arbejdsmarkedet.
- 2) Udfasning af opt-out'en
- 3) Bevarelse af en fast referenceperiode for gennemsnitlig ugentlig arbejdstid i en 4-måneders periode
- 4) En definition af arbejdstid som løser de nuværende problemer ang. vagttjeneste

Ét punkt i forslaget optager ETUC særligt: Formuleringen af opt-out'en. ETUC vil meget gerne arbejde på at få regeringer, nationale parlamenter og interesseorganisationer til at forholde sig til de problemer, som det nye forslags opt-out bestemmelse på sigt kan skabe for den kollektive aftalemodel. Her tænkes primært på den fortsatte mulighed for at indgå individuelle arbejdstidsaftaler i tilfælde, hvor ingen kollektiv aftale gælder.

Enighed i Rådet om behov for hurtig vedtagelse

Beskæftigelses- og Socialministrene havde en indledende drøftelse om Kommissionens forslag på deres møde den 4. oktober. På mødet var der uenighed om formuleringen af opt-out'en. En række medlemslande fandt, at der i forslagets tvedeling af opt-out'en i en kollektiv og en individuel model var fundet en rimelig balance mellem hensynene til virksomhedernes behov for fleksibilitet og beskyttelse af arbejdstagerne. Storbritannien er imod skærpelsen af de konkrete aftalebetingelser for opt-out, mens en række andre medlemslande enten ser dem som et absolut minimum eller ønsker opt-out'en udfaset. Flere af disse lande har samtidig udtrykt utilfredshed med, at kompenserende hviletid ikke skal afvikles i umiddelbar forlængelse af længerevarende arbejdsperiode, men kun skal

³ En forhandlingsløsning som grundlag for EU-direktiver om arbejdstid betegnes ”en europæisk rammeaftale indgået mellem de europæiske arbejdsmarkedsparter”.

placeres inden for de efterfølgende 72 timer. På trods af det synes medlemslandene generelt indstillede på at få direktivet på plads hurtigst muligt. Det hollandske formandskab konkluderede efter drøftelsen, at man bør gå efter vedtagelse på Rådsmødet den 6-7. december.

Uanset formandskabets plan om enighed i december, og uanset om de Kristelige Demokrater stemmer samlet for forslaget i Parlamentet eller ej, kan direktivet formentligt først vedtages i løbet af første halvår af 2005. Der er i hvert fald opstået en del tvivl om mulighederne for at haste direktivforslaget igennem efter, at den kommende kommissær, Vladimir Spidla, - der afløser Dimas den 1. november - ved sin høring i Parlamentet erklærede, at han fandt den afgående Kommissions forslag godt, men ikke uden muligheder for forbedringer, hvorfor han er åben for ændringer. Han åbnede for inddragelse af arbejdsmarkedets parter i den fortsatte proces og lagde vægt på, at det endelige direktiv bør udtrykke et så bredt kompromis som muligt. Han var dog ikke særlig konkret mht. måden, inddragelsen skal ske på, og han gjorde det desuden klart, at målet for den nye Kommission er, at få direktivet endeligt vedtaget i løbet af det første halvår af 2005, hvor Luxembourg har formandskabet.

ETUC vedtager ”*plan for immediate action*” mod Kommissionens forslag til nyt arbejdstidsdirektiv

ETUC's eksekutivkomite udsendte den 14. oktober en meddelelse, der afviser Kommissionens forslag til et nyt arbejdstidsdirektiv, som ”*are all together totally out of proportion*”. Forslaget vil, hvis det bliver vedtaget, ”*seriously undermine fundamental rights, collective bargaining, and working time protection all over Europe*”. I betragtning af, at mange af medlemsstaterne presser voldsomt på med at fremskynde vedtagelsen af direktivforslaget, ser eksekutivkomiteen det som helt nødvendigt at iværksætte en samlet ”*plan for immediate action*”.

Planen indeholder forslag til aktiviteter på europæisk såvel som på nationalt niveau.

ETUC vil på europæisk plan:

1. Intensivere sine kontakter i forhold til Rådet og specielt arbejdsgrupperne under Rådet, der forbereder vedtagelsen af forslaget på Rådsmødet i december.
2. Intensivere sin kontakt med alle parlamentsgrupper i Europa-Parlamentet samt arbejde tæt sammen med relevante parlamentarikere, der kan opnå indflydelse på de politiske gruppers stemmeafgivelse samt debatten og arbejdet i parlamentet.
3. Fortsætte samarbejdet i fagbevægelsen på europæisk og nationalt niveau, bl.a. i ETUC's uformelle arbejdsgruppe om arbejdstid. Arbejdsgruppen skal bruges som platform for koordinering af strategier og til udveksling af informationer. De endelige beslutninger finder sted i ETUC's ”Social Policy and Legislation working group”, som har det overordnede ansvar for koordination af de nationale og europæiske aktiviteter.
4. Etablere kontakt med alle relevante NGO'er og andre potentielle allierede på europæisk plan i bestræbelse på at mobilisere en forståelse i det politiske miljø i Bruxelles for ETUC's modstand mod forslaget.
5. Arbejde på at udvikle slagkraftige midler til at skabe offentlig opmærksomhed om ETUC's syn på arbejdstid. ETUC's opfattelse er, at en moderne arbejdsmarkedspolitik kan sikre arbejdstagerne, at arbejdet tilrettelægges så det i forhold til sundhed og sikkerhed er forsvarligt. Samtidig skal de europæiske arbejdstagere have mulighed for en tilværelse, hvor

der er balance mellem arbejdsliv og privatliv. ETUC lægger vægt på, at den politiske debat om arbejdstid baseres på velunderbygget viden og konkrete eksempler på kombinationen af fleksibilitet og sikkerhed (fx de skandinaviske velfærds- og aftalemodeller).

6. Søge juridisk bistand for at få underbygget deres vurdering om, at Kommissions forslag er i strid med fundamentale rettigheder og pligter i EU-traktaterne. I den forbindelse overvejer ETUC at føre en sag mod Kommissionen ved EF-Domstolen.

ETUC's partnere og søsterorganisationer vil på nationalt plan:

1. Tage arbejdstidsspørgsmålet op med deres regeringer, for af den vej at øve indflydelse på Rådets beslutning.
2. Bedrive lobbyvirksomhed overfor de nationale MEP'ere fra de større politiske grupper i Europa-Parlamentet.
3. Fremskaffe de nødvendige oplysninger om juridiske arbejdstidsregler og følgelovgivning og gøre status over de vigtigste nationale eller sektorale kollektive arbejdstidsaftaler.

ETUC's opfordring findes i sin fulde ordlyd på DLI's hjemmeside under "Nyheder".

Tjenesteydelser i det indre marked - Fokus på oprindelseslandsprincippet

Kommissionens direktivforslag om tjenesteydelser i det indre marked har fået en hård medfart. Kritikken rettes primært mod forslaget oprindelseslandsprincip. Social dumping, liberalisering af den offentlige sektors kerneydelser, undergravning af nationale arbejdsmarkedsmodeller, lyder kritikken fra bl.a. ETUC og Europa-Parlamentet.

I betragtning af at tjenesteydelser i dag udgør 50 % af alle økonomiske aktiviteter i EU, og ca. 70 % af det europæiske BNP og beskæftigelsen, er det et afgørende politisk spørgsmål for Kommissionen, såvel som for de nationale regeringer, der har forpligtet sig på Lissabon dagsordenen, at tjenesteydelser bliver en naturlig og fast integreret del af det indre marked. Kommissionen har udarbejdet oprindelseslandsprincippet (se nedenfor) i erkendelse af, at en total harmonisering af arbejdsmarkedsregler, socialsikring, moms/afgifter mv. ikke er en farbar eller ønskelig vej til et indre marked for handel med tjenesteydelser.

Kommissionen hævder, at det langsigtede resultat af en internationalisering af servicesektoren vil blive lavere priser, højere kvalitet og større leveringssikkerhed, til glæde for forbrugerne. Kritikerne påpeger omvendt, at så længe direktivet bygger på oprindelseslandsprincippet, er der reel fare for, at kontrolmuligheden i oprindelseslandet bliver så ringe, at resultatet i stedet bliver social dumping og proforma registrering af servicevirksomheder i stil med det, man kender i rederibranchen. Virksomhederne vil begynde at operere fra de lande, hvor myndighedskontrollen og den faglige organisering er svagest.

Oprindelseslandsprincippet vedrører grundlæggende regler for udenlandske virksomheders etablering og adfærd på de øvrige medlemsstaters markeder for tjenesteydelser. Den juridiske kerne i oprindelseslandsprincippet er, at udbydere kun er omfattet af oprindelseslandets bestemmelser om adgangen til at optage og udøve tjenesteydelser, herunder især bestemmelserne om tjenesteyderens

adfærd, tjenesteydelsens kvalitet og indhold, reklame, kontrakter samt tjenesteyderens ansvar⁴. Oprindelseslandsprincippet er således også et princip om gensidig anerkendelse af de øvrige landes regler for en række politisk følsomme emner, fx autorisationsmyndighed, kvalitetskontrol, markedsføringsloven mv.

Europa-Parlamentets Socialudvalg påpeger i sin betænkning om Kommissionens forslag, at den nationale selvbestemmelsesret kan komme under pres på de ovennævnte felter. Medlemsstater, der stiller særlige krav til etablering af virksomhed og kvaliteten af ydelserne, er i fare for at blive dømt for tekniske handelshindringer (ulovlig diskrimination). Forsyningspligtighederne – fx infrastruktur - er et særligt problemkompleks, fordi de på det frie marked kan være urentable, specielt i de tyndbefolkede områder. Dertil kommer at der i de enkelte medlemslande er varierende traditioner for, hvilke ydelser der omfattes af forsyningspligten. Hermed er der grobund for tvister om hvilke tjenesteydelser, der skal være underlagt særligt strenge nationale krav. Resultatet af en liberalisering kan blive ringere leveringssikkerhed på helt nødvendige ydelser og ringere kvalitet og kontrol, til skade for den almene forbruger.

En anden side af oprindelseslandsprincippet, der fremkalder stor bekymring, er forslaget om, at oprindelseslandets myndigheder skal kontrollere, om virksomheder i forbindelse med deres grænseoverskridende ydelser overholder bestemmelseslandets overenskomster og arbejdsmarkedsregler.

Både ETUC og Europa-Parlamentet påpeger, at oprindelseslandsprincippet på dette punkt kan medvirke til at undergrave de nationale aftalemodeller. For det første er det vanskeligt at se, at Kommissionens forestilling om gensidig tillid som regulerende princip kan sættes i stedet for effektiv kontrol i bestemmelseslandet. Der er reel fare for, at det eneste værn mod import af billig og uorganiseret arbejdskraft er de lokale fagforeningers overvågenhed. For det andet er der i forslaget intet krav om, at udbyderen af tjenesteydelser i andre medlemslande sender repræsentanter med autorisation til at forhandle overenskomster med landets arbejdstagerorganisationer. Hvis udvekslingen af tjenesteydelser får det omfang, som der lægges op til, er det et fagpolitisk problem, at arbejdstagere, der udfører grænseoverskridende tjenesteydelser, ikke repræsenteres direkte i forhandlingen af deres egne løn- og arbejdsvilkår.

Frygten for at forslaget medfører liberalisering af den offentlige sektors kerneydelser er dog noget mere ubegrundet. Direktivet omfatter ikke ydelser uden vederlag/brugerbetaling. En liberalisering afhænger derfor af de danske beslutningstagere. Finansielle tjenesteydelser, transport, elektroniske medier mv., samt skatteområdet er undtaget af helt andre årsager⁵.

Tidsplan: Plan om endeligt direktivforslag til foråret

Kommissionen har som mål at præsentere et endeligt forslag til vedtagelse i Rådet i første halvår 2005. Forslaget sigter mod en gradvis implementering af bestemmelserne, med fuld virkning af direktivet i 2010. Planen er, at implementering skal være påbegyndt inden udgangen af 2007, for så vidt angår bestemmelserne om liberalisering af handelen med tjenesteydelser. Det drejer sig især om screeningsprocesser (gennemgang) af national lovgivning generelt, men især i forhold til afskaffelse af reguleringer, som har diskriminerende virkning i forhold til udenlandske

⁴ Artikel 16 i Kommissionens direktivforslag fra januar 2004. Se evt. forslaget på DLI's hjemmeside under "Nyheder".

⁵ Kommission truer dog med at trække et medlemsland for Domstolen, hvis særlige skatteregler virker diskriminerende efter Domstolens praksis ang. traktatens artikel 43 om etableringsretten og artikel 49 om den frie udveksling af tjenesteydelser.

tjenesteydere. Senest med udgangen af 2008 skal medlemsstaterne etablere de foreslåede administrative lettelses- og åbenhedsprocedurer (de såkaldte kvikskranker).

I forhold til den danske regerings standpunkt kan det nævnes, at Økonomi- og Erhvervsministeriet vurderer konsekvenserne for Danmark, set i et samfundsøkonomisk perspektiv, som ”overgennemsnitlige” – dvs. at Danmark kan forvente et udbytte af forslaget ”over gennemsnittet af EU i øvrigt”. Ministeriet begrundet det med at:

” Dels vil adgangen til et integreret indre marked give konkurrencedygtige og innovative danske tjenesteydere reel adgang til et langt større marked, dels vil den forenkede adgang til det danske marked styrke dansk erhvervslivs konkurrenceevne ved at sikre adgangen til konkurrencedygtige tjenesteydelser”⁶

Ikke alle regeringer har samme positive syn på direktivforslaget. Den svenske regering ønskede i foråret at stoppe direktivet i sin nuværende form⁷. Kommissionens plan om at få sit endelige forslag vedtaget af Rådet i foråret må betragtes som usikker.

Kommissionen vinder heller ikke gehør i Europa-Parlamentets Socialudvalg og Udvalget for det indre marked, som behandler sagen. Begge udvalg har udarbejdet rapporter, der stiller spørgsmålstejn ved oprindelseslandsprincippet dualitet. Man påpeger desuden det helt uacceptable forhold, at Kommissionen endnu ikke har udarbejdet en konsekvensanalyse. Parlamentet har taget initiativ til en stor høring om direktivet den 11. november, hvor bl.a. en uvildig rapport om konsekvenserne af direktivforslaget vil blive drøftet.

Kommissionens største udfordring i den kommende tid bliver at overbevise om at oprindelseslandsprincippet ikke kun er en administrativt enkel vej, men også en administrativt sikker vej mod et indre marked for tjenesteydelser.

Direktivet skal vedtages efter den fælles beslutningsprocedure, hvor såvel Rådet som Parlamentet skal godkende Kommissionens forslag for at det er vedtaget.

⁶ Revideret grundnotat til Folketingets Europaudvalg af 7. oktober:s10, Økonomi- og Erhvervsministeriet.

⁷ I den svenske Rigsdag udtalte Göran Persson utvetydigt sin modstand mod direktivet: ”Det handler om, at alt skal udsættes for konkurrence og betragtes som noget, der findes på et marked. Nogen mener, at sådan skal det være i EU. De kaldes for nyliberale, og engang imellem kommer de igennem med dokumenter, der fremlægges som forslag af Kommissionen. Det betyder ikke, at det i sidste ende bliver til virkelighed. Vi vil gøre, hvad vi kan, for at dette bliver stoppet” (kilde EU-observer mandag d. 4. oktober).

KORTE MEDDELELSER

Fremgang for dansk deltagelse i Tempus-programmet

Cirius meddeler, at Tempus-programmet, som Cirius præsenterer som ”EU’s uddannelsesprogram for landene øst og syd for EU”, har haft en fremgang af dansk deltagelse. Sidste år var Danmark repræsenteret i fire projekter, mens syv danske videregående institutioner i år er blevet partnere i et af de 115 Joint European Projects, som omhandler universitetsforvaltning, udvikling af læseplaner og institutionsopbygning.

Derudover er der danske deltagere i fire mindre projekter, hvoraf det ene er om ”Structural and Complementary Measures”, mens de tre andre er projekter med tilskud til studieophold i EU for undervisere fra partnerlandene, kaldet ”Individual Mobility Grants”.

Læs Cirius’ artikel her: <http://www.ciriusonline.dk/visartikel.asp?ID=200245>

Legater fra Erasmus Mundus programmet

Fra dette studieår og frem vil EU give legater til de bedste studerende og undervisere på universitetsniveau fra hele verden, som kommer for at studere i EU. Dette efterår lanceres 19 Erasmus Mundus kurser på kandidatniveau, som involverer 82 universiteter.

Gratis telefon- og emailservice fra Kommissionen

Det er nu muligt at ringe gratis til Kommissionen, for at få faktuelle oplysninger om EU-forhold, på følgende nummer: 00800 6 7 8 9 10 11. Indtil videre virker servicen fra fastnet-telefoner. Man kan også stille spørgsmål på sit eget sprog på følgende web-adresse: www.europa.eu.int/europedirect

Ny publikation fra Eurydice

Publikationen omhandler integrering af indvandrere i de europæiske skoler. Der er på baggrund af rapporter fra medlemslandene lavet en komparativ analyse af, hvordan landene tackler udfordringen med integrering af indvandrere i de europæiske skoler. Læs hele rapporten her:

http://www.eurydice.org/Documents/Mig/en/frameset_immigrant.html

Ny hjemmeside fra European Schoolnet

European Schoolnet har oprettet en hjemmeside for lærere, der indeholder praktiske redskaber, som lærere kan bruge i undervisningen. Formålet er at give eleverne mulighed for at skaffe sig viden om europæiske forhold. Læs mere på hjemmesiden, som er tilgængelig på engelsk, fransk og tysk:

<http://myeurope.eun.org/ww/en/pub/myeurope/home.htm>

Nyt fra Cirius

For de lærere der har interesse i at undervise i udlandet eller efteruddanne sig inden for den internationale sfære, har Cirius relevante link til emnet: www.cirius.dk